

Geishan

Geishan

dramatisering efter Puccini och Belasco

av Christian Lanciai (2016)

Detta är en mer japansk version av David Belascos kända drama.

"Det har aldrig funnits ett drama eller ens en komedi, som inte kan skrivas om."
– Euripides

Personerna:

Konsul Sharpless
Löjtnant Pinkerton
Cho-Cho-San
Fadern
Suzuki
Goro, äktenskapsmäklare
Pinkertons andra fru

Handlingen äger rum i Nagasaki omkring år 1900.

Akt I scen 1. Nagasaki, ett exklusivt klubbhus.

Sharpless Så du är på permission äntligen, din gamle libertin, efter oändlig fångenskap på havet!

Pinkerton Ja, och en ordentlig permission! Och i Nagasaki av alla ställen! Det var ju här Japan inledde sitt första skeppsvarv ledd av den äventyraren kapten Adams, favorit hos shogunen!

Sharpless Det finns inga shoguner i Japan längre, men det finns en kejsare, men honom kan man aldrig få någon nära kontakt med. Han är ju solens son.

Pinkerton Ett märkligt land, detta Japan, så hermetiskt förseglat, så inkrökt, så segregerat från resten av världen, så spartanskt och kalvinistiskt, och ändå med en så fantastisk fascinerande kultur med ett eget högt utvecklat prostitutionssystem med dessa esoteriska geishor...

Sharpless Prostitution existerar inte i Japan. Geishor är inga prostituerade. De är högt utbildade kultiverade kurtisaner enkom tränade i att vara goda värdinnor.

Pinkerton Ju mera svåråtkomlig en kvinna är, desto mera attraktiv är hon.

Sharpless Jag håller med. Hur länge blir du kvar i Nagasaki? En vecka eller två?

Pinkerton Kanske en hel månad, men jag kan bli återkallad till fartyget plötsligt.

Sharpless Ja, du har ingen chans som marinofficer. Men om du vill ha underhållning och utnyttja din äntliga permission till något vettigt och njutbart kan jag lätt ordna fram en idealisk geisha åt dig.

Pinkerton Det är just vad jag har drömt om.

Sharpless Saken är klar. När kan du ställa upp?

Pinkerton Genast!

Sharpless Imorgon?

Pinkerton Absolut!

Sharpless Saken är klar! Boy! Whiskey!

Pinkerton Två dubbla! Jag bjuder!

Sharpless Nej, jag bjuder.

Pinkerton Du bjöd förra gången.

Sharpless Okej, då bjuder jag nästa. (*Boyen kommer med två whiskey.*)

Pinkerton Botten upp! Skål för min räddning från att ha tråkigt i Nagasaki!

Sharpless Skål, min vän. Jag måste dock varna dig. En geisha är inte vilken kvinna som helst. Hon är inte bara en flicka att ha roligt med och sedan släppa. Japan är kliniskt rent från vulgaritet, som dominerar hela Amerika. Hon tar sitt yrke på högsta allvar.

Pinkerton Som kurtisan?

Sharpless Som tjänarinna och värdinna.

Pinkerton Jag ska vara aktsam om henne, men det ska bli intressant att lära känna henne och komma närmare inpå den japanska kulturen.

Sharpless Du har rätt inställning. Då vågar jag anförtro henne åt dig.

Pinkerton Utan risk. Om hon är värd det skall jag älska henne så att hon aldrig glömmer det.

Sharpless Det är just det som är risken.

Pinkerton Skål, min vän!

Sharpless Skål! (*De dricker.*)

Scen 2. Ett vackert japanskt hus med en vacker trädgård.

Pinkerton Tack för din rekommendation, konsuln. Jag kunde inte motstå frestelsen.

Sharpless Eftersom du blir här ett bra tag var det lika bra att bre på ordentligt och förgylla din existens till maximum, eftersom vi har råd och det är billigt.

Pinkerton Du har gett mig paradiset.

Sharpless Jag hade aldrig gjort det om du inte insisterat på ditt äventyr. Jag har valt ur en geisha åt dig med omsorg, och hon är inte vem som helst. Hon är från en väl ansedd familj och har hela den traditionella japanska familjeäran i ryggraden. Hon tar din inbjudan på allvar.

Pinkerton Jag hade aldrig propsat på den om jag inte menat allvar. När vi nu blir liggande här på obestämd tid var det lika bra att ordna med ett hem som jag kunde trivas i, och vad är ett hem utan en idealisk hustru?

Sharpless Jag är rädd att du just har funnit den idealiska hustrun.

Pinkerton Vad är det att vara rädd för?

Sharpless Hon kan vara sårbar.

Pinkerton Och jag är den sista som kan såra henne.

Sharpless Det har jag talat om för henne, du är en officer och gentleman i marinen, och därför har hon gått med på att satsa på dig.

Pinkerton När får vi se henne?

Sharpless De borde uppträda när som helst.

Pinkerton Vi kan väl ta en whiskey medan vi väntar.

Sharpless Absolut.

Pinkerton Det här måste ju firas. Det är ju rentav en förlovning och min första dessutom.

Sharpless Skål, broder. Jag hoppas du blir lyckligt gift.

Pinkerton Jag ser fram emot en innerlig och varm kärlekslycka hur kort den än må bli.

Sharpless Om den bara startar ordentligt hänger det på dig om den varar eller inte.

Pinkerton Naturligtvis skall ett sådant kärleksäventyr vara för alltid.

Sharpless Jag hoppas det. Här är nu processionen.

(Cho-Cho-San inträder med bröllopsfölje, uppvaikning och förkläden, parasoller och allt i högsta eleganta japanska förfining.)

Pinkerton Vilken procession! De är ju som älvor! Det är som att bli invigd i en saga.

Sharpless Det är en saga som en del av verkligheten.

Cho-Cho-San (bugar sig djupt för Pinkerton) Löjtnant Benjamin Franklin Pinkerton?

Pinkerton Ni är som en fjärl. Får jag kalla er Madame Butterfly?

Cho-Cho-San Ni smickrar mig.

Pinkerton Inte alls. Jag ser vad jag ser och identifierar det.

Cho-Cho-San Själv framstår ni som en mångförstoring av allt vackert och ädelt jag har hört talas om er.

Pinkerton Och ni överträffar alla mina vildaste förväntningar.

Cho-Cho-San Är det då sant att ni accepterar mig?

Pinkerton Med hela mitt hjärta. Jag är överväldigad av er tjusning och era behag.

Cho Det är bara min utbildning. Det är som en tavla som bara antyder den verkliga innebörden.

Pinkerton Och vad är den verkliga innebörden?

Cho En ung och blyg flicka som bara är uppfylld av goda avsikter.

Pinkerton Det tvivlar jag inte ett ögonblick på.

Sharpless Så ni är båda villiga att acceptera varandra?

Pinkerton I högsta grad.

Cho Om han accepterar mig är det det högsta jag kan drömma om.

Sharpless Skall vi då genomgå formaliteterna?

Pinkerton Kör hårt, Sharpless!

Sharpless Nej, det här är en mjuk ceremoni som tarvar ödmjukhet, Pinkerton, hur enkel den än är. Tager du, Benjamin Franklin Pinkerton, denna Cho-Cho-San till hustru att värna och älska och dela glädje och sorg med för resten av ditt liv?

Pinkerton Absolut.

Sharpless Ett ja räcker. Och tager du, Cho-Cho-San, denne löjtnant Benjamin Franklin Pinkerton till äkta man att vörda och älska tills döden skiljer er åt?

Cho (skrattande) Absolut!

Sharpless Då förklarar jag er man och hustru enligt Amerikas Förenta Staters äktenskapslag på främmande mark under konsulatets beskydd och med dess lagfästelse. Ni är nu man och hustru.

Pinkerton Får man kyssa bruden?

Sharpless Bara med hennes tillåtelse.

Pinkerton Får jag kyssa dig, min fjärl?

Cho Du får.

Pinkerton (omfamnar och kysser henne varmt)

En röst (utanför, hårt) Cho-Cho-San!

Pinkerton Vem är det?

Rösten (igen, kommenderande) Cho-Cho-San!

Cho (förskräckt, tyr sig till honom) Jag vet vem det är.

Sharpless Jag befarade detta.

Suzuki (Chos närmaste sällskap) Ni är gifta nu under amerikansk lag. Ingenting kan hota er.

Rösten (återigen) Cho-Cho-San! (*inträder, en gammal samuraj utan rustning*)

Cho Det är min far! (*sluter sig till Pinkertons famn*)

Pinkerton (till Sharpless) Vad vill han?

Fadern Cho-Cho-San! Du har uttraderat dig ur din familj med att förnedra dig till att gå samman med en främling!

Pinkerton Vad är detta? Raslagar?

Sharpless Familjeära.

Pinkerton Men vi är ju lagligt gifta? Hon är inte vanärad! Tvärtom!

Sharpless Den japanska mentaliteten är inte den samma som den amerikanska.

Pinkerton Varför inte det? Vad kan väl skilja den från vanligt sunt förnuft? Saknas det sinne för vad som är självklart i Asien?

Fadern Min dotter, du har vanärat din familj och vare förkastad från din familjeära för alltid om du genomför en förening med en man av främmande kultur och lägre andlig status!

Cho (faller för sitt ansikte) Min far, skona mig! Jag är ju utbildad till att tjäna, och denne lord beställde mig! Hur kan jag då vägra min och hans kallelse!

Fadern Men han är inte en av oss och kan aldrig bli det!

Cho Du fördömer honom utan att pröva honom!

Fadern Han är inte en av oss! Det räcker! Man beblandar sig inte med främmande raser! Det kan bara leda till olycka!

Cho Hur vet du det?

Fadern Du får se! Du är förbannad mera av ditt eget öde än av mig! All behörighet med din familj är nu förintad av dig själv! Skyll dig själv! (*går i raseri*)

Cho O far, skona mig! Jag ville bara vara till behag!

Pinkerton (tar hand om henne) Och det är du, min käraste. Var inte ledsen. Du har mig och all trygghet i Amerika. Du har ingenting att frukta. Du står nu under den amerikanska flaggans beskydd.

Sharpless Vad du än gör, Pinkerton, så svik henne nu inte.

Pinkerton Aldrig i livet. Hon är min och skall så förbliva.

Cho Tack, min älskare och älskade. Jag är nu din och skall så alltid förbliva.

Pinkerton Kom, min kära. Vi har vårt bröllop att fira.

Sharpless Jag tror inte att ni behöver mig mera. Jag har gjort mitt. Jag önskar er all lycka på er bröllopsnatt.

Pinkerton Tack, Sharpless. Du har fixat allt, och jag är dig evinnerligen tacksam.

Sharpless Jag har gett dig en god början. Fortsättningen är din. Sköt den väl.

Pinkerton Vad kan jag annat göra? Det är bara kärlek som gäller nu och allt framgent.

Sharpless (bugar sig för Cho) God natt, prinsessa, och allt gott inför er bröllopsnatt.

Cho Tack, gode konsul. Mitt liv hade inte kunnat börja bättre, tack vare er.

(*Konsuln går.*)

Pinkerton Så, nu är vi äntligen ensamma och fria från alla fridstörare och onda andar. Kom i mina armar, min älskade. (*De omfamnas.*)

Cho Min store, vite, underbare amerikanske hjälte!

Pinkerton Vad var det nu din fader bråkade om? Vad hade han emot mig?

Cho Han vill mig bara väl. Han fruktar att jag vigt mig åt olyckan genom att viga mig åt en främling.

Pinkerton Vad då för främling? Är vi inte alla bara vanliga människor? Vad är skillnaden mellan det mänskliga hos en japan och en amerikan?

Cho Mänskligt sett borde det inte finnas någon skillnad, men min far tycks ändå inbilla sig se någon.

Pinkerton Det är bara fördomar, eländiga rasfördomar och förutfattade meningar.

Cho Det är bara kärleken som spelar någon roll.

Pinkerton Precis. Och den äger vi för att aldrig förlora den.

Cho Överge mig aldrig, min älskade.

Pinkerton Aldrig. Även när jag kallas tillbaka till tjänstgöring skall jag alltid komma tillbaka hem till Nagasaki.

Cho När måste du bryta upp?

Pinkerton Jag vet inte. Kanske i morgon. Kanske först om en månad.

Cho Då har vi bara ett litet ögonblick på oss, men låt det bli en hel evighet av kärlek.

Pinkerton Och den är vår för att aldrig svika oss.

Cho Vad jag är lycklig som råkat ut för dig!

Pinkerton Och vad jag är lycklig, som funnit dig!

Cho Då har vi vår lycka gemensamt.

Pinkerton Kom, min älskade. Låt oss fira den.

Cho Må den aldrig sina men alltid återuppfylla sig själv.

Pinkerton Ja, min älskade. Den är din, du styr den, och jag följer den.
Cho Vi har en lång natt av kärlek att fira.
Pinkerton Må den aldrig ta slut, och må den genast börja.
Cho Ja!
Pinkerton Kom! (*leder henne ut*)

Scen 3. Klubbhuset.

Sharpless Fan vet om jag gjort rätt eller ej. Vi får se. Allt beror på om Pinkerton lever upp till sitt ideal eller inte, om han har något...
Pinkerton (*kommer in*) Jag ville bara tacka för allt innan jag seglar.
Sharpless Vi visste att den här dagen skulle komma.
Pinkerton Vi lyckades i alla fall få till det, och jag fick tiden att gå.
Sharpless Var det allt? Du fick tiden att gå?
Pinkerton Naturligtvis hade jag roligt hela tiden.
Sharpless Och det var väl det viktigaste?
Pinkerton Naturligtvis.
Sharpless Och när kommer du tillbaka till din japanska hustru?
Pinkerton Ho vet. Men det blir säkert av med tiden.
Sharpless Kanske inom fem år?
Pinkerton Säkert.
Sharpless Tänker du skriva till henne under tiden?
Pinkerton Naturligtvis. Inte glömmer jag henne genast.
Sharpless Varje dag?
Pinkerton Knappast, men då och då.
Sharpless Känner jag henne rätt kommer hon bara att leva för dina brev.
Pinkerton Jag har inget ansvar för henne så länge jag är borta.
Sharpless Nej, det har du inte, men hon kommer att känna ansvar för dig. Hon kommer inte att svika dig.
Pinkerton Det är hennes sak. Nåväl, Sharpless, tack för den här gången, och vi ses igen nästa gång.
Sharpless Utan tvivel, och Cho-Cho-San kommer att vänta på dig.
Pinkerton Det kan jag inte göra något åt. Flottan bestämmer mer över mig än jag bestämmer över henne. Titta till henne ibland, är du bussig.
Sharpless Naturligtvis. Hon står ju under den amerikanska nationens beskydd och är förskjuten av de sina. Hon har bara oss.
Pinkerton Farväl då, Sharpless.
Sharpless Farväl. Lycklig resa. (*Pinkerton tar på sig mössan och går.*)
Det var lyckligt så länge det varade. Nu gäller det för henne att överleva, övervintra och vänta...

Akt II scen 1. Drygt tre år senare.

Cho Jag vet att han kommer tillbaka.

Suzuki Naturligtvis kommer han tillbaka, men det har gått tre år, och det kan gå tre år till utan att han kommer tillbaka.

Cho Vad är tre år mot kärleken? Huvudsaken är att han kommer tillbaka, och han kommer tillbaka.

Suzuki I tre år har du väntat med samma innerlighet varje dag som om han skulle komma tillbaka nästa dag, men han kom aldrig tillbaka nästa dag.

Cho Om han inte kommer en dag kommer han nästa dag. Varje dag föds nytt hopp med ett nytt solsken, och det hoppet kan aldrig släckas, ty det tänds på nytt varje dag.

Suzuki Du är en ängel av tålmod.

Cho Och det tålmodet kan aldrig brista, ty det får all sin kraft av kärleken, som aldrig kan brista.

Suzuki Likväl måste du tänka även på dig själv och inte bara på kärleken.

Cho I två veckor var han hos mig. Det var min evighet, och den slutar aldrig, men skall en dag komma tillbaka.

Suzuki Men din son växer upp, och han skulle behöva en japansk far.

Cho Börja inte nu igen. Han har bara en far och kan aldrig få en annan far. Hans far är amerikansk, och vi står helt under Amerikas beskydd.

Suzuki Men en frånvarande far är ingen far.

Cho Han kommer tillbaka.

Suzuki Du är så säker på den saken, men jag tror mer på verkligheten.

Cho Och vad är då verkligheten om inte opålitligheten själv? Medan det enda pålitliga i livet är den kärlek som aldrig dör.

Suzuki Du är en idealist.

Cho Nej, Suzuki, jag är realist.

Suzuki Jag tror vi får besök.

Cho Det är den där eländiga Goro igen. Jag är trött på honom.

Suzuki Men han har goda erbjudanden.

Cho Till svek, förräderi och självförnedring? Skulle jag svika min son, min man och min ära för en bedräglig materiell trygghet och välfärd? Skulle jag offra min själ för ett svek?

Suzuki Han vill bara ditt bästa.

Cho Och vem kan veta bättre mitt bästa än jag själv? Han är en narr och en fåfäng kopplare och ingenting annat.

Suzuki Han tänker på din son.

Cho Det gör jag själv mycket mer och mycket bättre än han.

Suzuki Här är han nu.

Goro Ljuva Cho-Cho-San, ursäkta att jag besvärar dig ännu en gång, men det är bara för ditt eget bästa.

Cho Jag vet vad du vill, och du vet vad mitt svar är. Det är nej.

Goro Men detta är ett nytt erbjudande, som du ej kan säga nej till.

Cho Du tråkar ut mig.

Suzuki Det vore oartigt att inte lyssna på honom.

Cho Du har rätt, Suzuki. Nå, Goro, presentera ditt skändliga förslag.

Goro Det är inte vem som helst. Det är en prins av blodet. Hans ättelägg går tillbaka flera hundra år, och det finns bara ärbara krigare i familjen. Dessutom har han en förmögenhet.

Cho Hur gammal är han?

Goro Han är bara i 40-årsåldern och fortfarande ungdomlig.

Cho Varför vill då ingen annan ha honom?

Goro Han vill bara ha den bästa.

Cho Hälsa honom att jag är upptagen. Jag är gift och har en son. Att begå äktenskapsbrott är inte att tänka på.

Goro Detta kan vara din sista chans, Cho-Cho-San. Din amerikanska man har aldrig återkommit efter tre år, och troligen kommer han aldrig. Han kan rentav vara gift med en egen hustru i sitt eget land.

Cho Det är under din värdighet att komma med sådana insinuationer, Goro. Det vet du ingenting om.

Goro Jag vill bara rädda dig. Din far står bakom mig. Han har funnit åt dig denna prins, som skulle bli en idealisk äkta man åt dig, ta hand om dig och även betrakta din son som hans egen. Han erbjuder en synnerligen generös brudgåva,

Cho Så det är min far som är kopplaren och inte du?

Goro Din far står bakom mig som din högsta beskyddare som bara vill rädda dig från ett olyckligt öde.

Cho Och vad skulle det olyckliga ödet vara?

Goro Att finna dig vanärad och övergiven av ett amerikanskt rötägg.

Cho Hur kan du säga så om min man utan att känna honom? Han är en officer och gentleman och står över all kritik!

Goro Din far känner amerikanerna.

Cho Men det gör inte du!

Suzuki Jag ser konsuln på väg upp för trappstigen.

Cho Min räddning. Då har han något budskap.

Goro (*bönfaller*) För sista gången, Cho-Cho-San, rädda dig själv medan du kan!

Sharpless (*kommer in*) Är han här nu igen?

Cho Rädda mig, herr konsul! Han är otäck och vill tvinga på mig en vilja som inte är min.

Sharpless Ni har ingenting här att göra, Goro. Cho-Cho-San står under amerikanskt beskydd.

Goro Jag ville bara rädda henne. (*bugar sig ut*)

Sharpless (*tröstar den gråtande Cho*) Var han mycket hård mot dig?

Cho Ni kom i rätta ögonblicket. Ni räddade mig. Nu kan jag glömma honom. Jag hoppas han aldrig mer kommer tillbaka.

Sharpless Om det kan trösta dig har jag fått brev av Pinkerton. (*tar fram ett brev*)

Cho (*lyser upp*) Äntligen! Kommer han tillbaka? Suzuki! Var det inte det jag visste? Han har alltid varit mig trogen!

Sharpless Jag har inte öppnat det och läst det ännu. Jag ville spara det åt er.

Cho Jag är överväldigad av tacksamhet både till er och till honom!

Sharpless Har jag ert tillstånd att öppna det?

Cho Naturligtvis! Det är ju så efterlängtat!

Sharpless (*öppnar brevet*) Det är adresserat till mig, men det måste ju även angå er.

Cho Läs det!

Sharpless (*läser*) "Käre konsul, äntligen tycks jag få komma tillbaka till Japan igen."

Cho Är det sant? Skriver han så? Kommer han tillbaka? Jag visste det!

Suzuki! Han kommer tillbaka!

Sharpless Han fortsätter: "Har du skött väl om min lilla blomma åt mig?"

Cho (*förtjust*) Hans lilla blomma! Jag trodde jag var en fjäril!

Sharpless "Hon har väl för länge sedan glömt mig och gifts bort med någon japansk överdängare..."

Cho Vad tror han om mig egentligen?

Sharpless (*mera tveksamt*) "Men jag skulle ändå gärna återbesöka henne igen, så att jag fick presentera..." (*hejdar sig*)

Cho Fortsätt! Fortsätt! Vad vill han presentera? Har han ett nytt fartyg?

Sharpless (*för sig själv*) Förbannade Pinkerton! Det vore bättre om han inte alls kom tillbaka.

Cho (*frågande*) Vad är det?

Suzuki (*förstår Sharpless' skiftning*) Det kanske inte är så viktigt.

Sharpless (*hämtar sig*) Jo, just det. Han kommer med ett nytt fartyg. (*låtsas läsa vidare*) "Hon är en riktig skönhet, som Cho-Cho-San skulle känna stolthet för. Men tyvärr kan jag bara stanna någon dag. Det blir tyvärr bara en tillfällig blixervisit, men vi får åtminstone ses som hastigast."

Cho Ack, får han inte stanna?

Sharpless Tyvärr tycks de bara ankra för tillfällig laddning av förråd.

Cho Men när kommer han? När får jag se honom?

Sharpless (*studerar brevet*) Det kan bli när som helst. Brevet har varit på väg i veckor.

Cho Vilken tur då att brevet kom fram före honom! Då kan vi göra förberedelser för hans återkomst! Suzuki! Han kan komma när som helst!

Suzuki Vi hinner säkert göra de viktigaste förberedelserna.

Sharpless Det tror jag också. Det var allt för den här gången, Cho-Cho-San. Jag kunde åtminstone bringa er ett någorlunda glädjande budskap.

Cho Det öppnar hela framtiden för mig i berusande glädje och ljus! Ni har gjort mig salig!

Sharpless Cho-Cho-San, det var ändå Pinkerton som bragte er den saligheten och inte jag.

Cho Men ni var budbäraren!

Sharpless Och som sådan oskyldig.

Suzuki (börjar förstå) Kom, Cho-Cho-San. Låt oss inte kvarhålla konsuln längre. Han kommer väl tillbaka sedan när din man åter står för dörren.

Cho Ja, det måste ni göra, herr konsul!

Sharpless Jag lovar.

Cho Vad tror du, Suzuki? När kommer han? Kanske redan i natt, kanske redan i morgon! Vi måste börja förbereda genast!

(I det samma tutar en båt från hamnen.)

Sharpless (tar sin kikare) Milde himmel! Ett amerikanskt örlogsfartyg! Det måste vara han!

Cho Han kommer! Han kommer! Han är här!

Sharpless Då kommer han i morgon. Det var då tur att jag kunde förbereda er.

Cho Tack, älskade herr konsul! Då får jag se er i morgon tillsammans med min man?

Sharpless Med största sannolikhet. God afton, Cho-Cho-San. *(tar sin mössa på sig och går.)*

Cho Det är nästan för underbart för att kunna vara sant! I tre år har jag väntat, och så kommer han! Jag visste det!

Suzuki Vi hinner ställa hela huset i ordning i god tid.

Cho Ja, Suzuki, låt oss börja genast!

Sharpless (utanför) Den idioten tog för givet att hon skulle släppa honom, och så släpper han henne själv! Vilken knöl!

Scen 2. Klubbhuset.

Sharpless Så du har vågat komma tillbaka.

Pinkerton Vad då 'vågat'?

Sharpless Din geishafru har varit dig trogen i alla dessa tre år och har en treårig son.

Pinkerton Är det sant?

Sharpless Du verkar förvånad.

Pinkerton Jag tog för givet att hennes familj skulle ta henne till nåder och gifta bort henne med någon lämplig.

Sharpless Det är farligt att ta något för givet.

Pinkerton Varför farligt?

Sharpless Man kan råka ut för obehagliga överraskningar.

Pinkerton Skulle hennes trohet vara en obehaglig överraskning?

Sharpless Inte för dig men för henne, när hon får se din fru.

Pinkerton Jag kan inte gå tillbaka. Hon måste acceptera henne.

Sharpless Du har kommit tillbaka, och du måste hantera den situation du själv har åstadkommit och stå ditt kast. Du har två fruar, och båda är lagligt vigda vid dig enligt amerikansk lag fast i olika länder. Du kan inte skrota din nya amerikanska fru. Alltså måste du skrota Madame Butterfly. Kan du göra det på ett hederligt sätt?

Pinkerton Hur kan jag göra det på ett hederligt sätt?

Sharpless Bekänna sakernas tillstånd för henne. Det är enda sättet.
Pinkerton Du har rätt. Jag kan ju inte bara smita.
Sharpless Nej, det kan du inte.
Pinkerton Följer du med mig upp?
Sharpless Naturligtvis. Jag är medansvarig.
Pinkerton Jag har aldrig varit med om något så penibelt.
Sharpless Att visa dig för henne är det allra minsta du kan göra.
Pinkerton Ja. Jag får ta det som en avhyvling.
Sharpless Bra, Pinkerton. Vi ska nog klara upp det här. (*slår honom på axeln*) En whiskey?
Pinkerton Precis vad jag behöver. (*De ägnar sig åt drinkar, och skålar.*)

Scen 3.

Frun Är du säker på att hon vill träffa mig?
Pinkerton Nej, men vi måste klara av det.
Frun Hur då? Skall du presentera mig för henne? "God dag, fru Butterfly, detta är min nya fru"?
Pinkerton Vi kommer inte undan. Jag måste ta mitt ansvar. Hon lär ju till och med ha en treårig son med mig. Jag kan ju inte bara låta bli att visa mig.
Frun Nej, det kan du inte. Men vore det inte värt att låta konsuln förbereda henne? Att låta honom gå dit först och på sitt diplomatiska sätt berätta hur det ligger till?
Pinkerton Du har rätt. Det är bäst att han går dit först. Så blir det ingen minsprängning när vi kommer dit.
Frun Jag hoppas hon inte blir chockad.
Pinkerton Ja, min älskling, det får vi innerligt hoppas. Men vi ska nog klara av det.

Akt III scen 1. Huset utomordentligt välsmyskat.

Cho Tror du verkligen han kommer?
Suzuki Naturligtvis kommer han, Cho-Cho-San. Han är ju här.
Cho Det verkar för underbart för att vara sant.
Suzuki Ändå är det sant.
Cho Vi har vakat hela natten. Jag är så spänd. Tänk om han har förändrats? Nej, han kan inte förändras. Han kan aldrig vara någon annan än alltid den samma.
Suzuki Jag hoppas du har rätt, Cho-Cho-San, men vi får se. Men där kommer någon nu.
Cho Är det han? Är det han?
Suzuki (kikaren) Nej, det är inte han. Det är konsuln.
Cho Konsuln? Vad vill han?
Suzuki Vi får se.

Cho Bara han inte har dåliga nyheter. Det skulle jag inte kunna ta nu efter tre år.

Suzuki Konsuln kommer aldrig med dåliga nyheter. Vi står ju under hans beskydd.

Cho Precis, Suzuki. Inget ont kan drabba oss.

Sharpless God morgon, mina damer. Jag hoppas att allting är väl med er.

Suzuki Cho-Cho-San har vakat hela natten inför sina spända förväntningar.

Sharpless Jag fruktade något sådant.

Cho Han kommer väl? Han kommer väl?

Sharpless Ja, han kommer. Det var det jag ville komma för att varna för.

Cho Han är väl densamme?

Sharpless Ja, han är densamme.

Cho Är någonting fel?

Sharpless Ja. Han kommer inte ensam.

Cho Har han någon med sig?

Sharpless Ja, han har någon med sig. Men oroa er inte, mina damer. Jag stannar här tills han har gått.

Cho (till Suzuki) Vad kan det vara? Något måste ha hänt.

Sharpless (utbyter förstående blickar med Suzuki) Madame Butterfly, Cho-Cho-San, ni har vakat hela natten. Det dröjer ännu en stund innan löjtnanten kommer. Jag föreslår att ni går och vilar er, så kan Suzuki väcka er när han kommer. Jag försäkrar er, att allt står väl till. Det är ingenting att oroa sig för längre. Han är här, och han kommer.

Cho (innerligt tacksam) Tack, konsuln! Då kanske jag kan vinna någon timme av all den sömn jag förlorat?

Sharpless Precis, Cho-Cho-San. Så är ni i bättre form när han kommer.

Cho Ni tänker då på allt. Då går jag och vilar mig, Suzuki. Väck mig när han kommer. Äntligen kan jag andas ut och slappna av. Min långa väntan är över, och nu väntar min belöning. (går)

Suzuki (när hon gått) Vad är det?

Sharpless Han för med sig sin nya amerikanska fru.

Suzuki Det var något sådant jag fruktade. Jag trodde aldrig på honom.

Sharpless Hur tror du hon kommer att reagera?

Suzuki Hon kommer inte att klara av det.

Sharpless Vad ska vi göra?

Suzuki Om han är så skamlös att han för med sig en nygift fru till sin första fru som varit honom konsekvent trogen i tre år med hans barn och uppoffrat allt annat för sin trohets skull bör hon inte träffa honom.

Sharpless Precis min mening. Men hur kan vi undvika det?

Suzuki Så fort han kommer, medan hon ännu sover, bör han ställas inför vad han har gjort. Har han då någon anständighet kvar går han genast utan att hon fått se hans nya fru.

Sharpless Ja, Suzuki. Det är så vi måste göra. Men han kan komma när som helst.

Suzuki Låt honom komma. Vi är redo.

Sharpless Men vi måste vara tysta, så hon inte vaknar.

Suzuki Var lugn, konsuln. Här finns det bara anledning att sänka sina röster, inte att höja dem.

Sharpless Jag ser dem komma.

Suzuki Han har gift sig med en fru av egen ras och skrotat den som ärat honom i tre år bara för att hon varit av annan ras. Men hon förblir hans första och enda lagliga hustru, inte sant, konsuln, enligt amerikansk lag?

Sharpless Ja, här i Japan. Men i Amerika existerar inte Cho-Cho-San.

Suzuki Är hon inte en levande människa, för att hon saknar papper och hemvist i Amerika?

Sharpless Därför har han kunnat gifta om sig.

Suzuki Han tycks lämna sin fru vid grinden.

Sharpless Det gör saken lättare.

Pinkerton (inträder, försiktigt) Jag inser att detta inte är lämpligt. Därför lämnade jag min hustru nedanför trappstigen.

Sharpless Pinkerton, du ser hur vackert Cho-Cho-San har iordningsställt ert hus inför din ankomst. Hon har bara levt för dig under alla dessa tre år trots din frånvaro, och hon har en treårig son med dig. Om du har någon gnutta anständighet och förnuft går du utan att hon har fått se din hustru.

Pinkerton Var är hon?

Sharpless Hon sover. Stör henne inte.

Pinkerton (inser sin skam) Vad har jag gjort?

Sharpless Du har inte skrivit till henne på tre år och sedan bara för att förevisa din nya hustru.

Pinkerton Men hennes son – är alltså min?

Sharpless Ja. Jag döpte honom själv i ditt namn.

Pinkerton Jag var så säker på att hennes familj skulle ta hand om henne.

Sharpless Hennes familj försköt henne från början för din skull, och då försköt hon sin familj för din skull.

Pinkerton Detta är för mycket. Hon får inte se min hustru. Det skulle krossa henne. Jag för tillbaka min hustru och återkommer sedan.

Sharpless Det är det bästa du kan göra. (*Pinkerton skyndar bort.*)

Cho (ropar från ovan) Suzuki!

Sharpless Hon har vaknat.

Cho Suzuki! (*kommer in*) Jag hörde röster. Var är han? Var är han?

Sharpless (försöker hålla henne borta från fönstret) Han måste gå på ett ärende men kommer genast tillbaka.

Cho Men jag ser honom! Han har bråttom! Men vem är kvinnan där bortom stigen?

Sharpless (och Suzuki) (*Tiger.*)

Cho Hon ser väldigt fin ut. Hon måste vara amerikanska. (*förstår plötsligt*) Det är hans fru!

Sharpless (lugnt och försiktigt) Ja, Cho-Cho-San, det är hans amerikanska fru. Han kommer tillbaka sedan utan henne.

Cho (efter en stunds tanke) Har han då gift om sig utan att höra efter om jag fortfarande lever?

Sharpless Cho-Cho-San, han visste mycket väl att du fortfarande levde.

Cho Och ändå har han gift om sig?

Sharpless Ja, han har gift om sig.

Cho Men är inte det – bigami?

Sharpless Jo, det är det, men även om ditt äktenskap under amerikansk lag har laga kraft här kan han strunta i det i Amerika.

Cho Strunta i det?

Sharpless Ja, det är vad han har gjort.

Cho Men är inte det ganska lättfärdigt?

Sharpless Jo, det är det.

Cho Man kan inte strunta i en person som man har gift sig med hur många andra personer man än gifter sig med dessutom.

Sharpless Precis, Cho-Cho-San.

Cho Detta strider mot allt vad jag har uppfostrats till. Så gör man inte.

Sharpless Nej, Cho-Cho-San.

Suzuki Jag tror inte han vågar komma tillbaka.

Sharpless Det skulle förvåna mig om han gjorde det.

Cho Men vad skall hans hustru säga när hon får veta att han redan är gift?

Sharpless Hon har inte sagt något.

Suzuki Hon är amerikanska.

Cho Detta går över mitt förstånd.

Sharpless Vad kan vi göra för er, Cho-Cho-San?

Cho Lämna mig i fred. Jag vill vara ensam.

Suzuki Hon behöver vara ensam. Det är bäst vi går, konsuln. Om löjtnanten kommer tillbaka eller inte får vi ta hand om honom sedan. – Cho-Cho-San, du vet var jag finns.

Sharpless Tack för att du alltid ställer upp för henne, Suzuki.

Suzuki I det ögonblick hon gifte sig med den där amerikanen visste jag att jag aldrig skulle kunna lämna henne.

Sharpless Tack. *(räcker fram handen, hon fattar den, och de skiljs.)*

Cho-Cho-San (ensam) Är det så mannen fungerar? Vad är han för ett djur? Han gör krig och erövrar hela världen men kan inte behandla en kvinna anständigt. Är hon då bara till för att utnyttjas av mannen? Inte enligt min uppfostran. Jag utbildades till att tjäna och vara mannen till behag, men denna utbildning inbegrep en absolut värdighet. En geisha är inte till för att kränkas. Denna amerikan ville ha roligt i Japan och gifte sig därför med mig, för det var det mest lättillgängliga sättet, och vi var lyckliga så länge han stannade. Men tydligen glömde han sig så fort han reste iväg. Det betyder att han aldrig älskade mig trots alla sina bedyranden. Han ville bara roa sig för stunden, medan jag i min enfaldiga trohet, som jag uppfostrats, uppoffrade alla andra möjligheter för honom. Han har helt enkelt svikit mig, men för en sviken

kvinna med min utbildning finns det bara en sak att göra. Då han har lämnat mig måste jag lämna honom. *(tar fram sitt hittills osynliga samurajsvärd)*

Om du inte kan leva med din heder och ära i behåll kan du dö för den och rädda den, ty den som offrar sitt liv skall vinna det, i synnerhet om man redan har förlorat det. *(lyfter det för att begå harakiri)*

Pinkerton (utanför, ropar) Cho-Cho-San! Cho-Cho-San!

Cho-Cho-San Han kommer tillbaka. Men för sent.

Pinkerton Cho-Cho-San! *(kommer instörtande, kastar sig för hennes fötter)* Kan du förlåta mig?

Cho-Cho-San Förlåta dig för vad?

Pinkerton För att jag svek dig!

Cho-Cho-San Det är redan gjort. Det är för sent. *(Suzuki inträder.)*

Pinkerton Nej, det är aldrig för sent. Jag visste inte att du hade min son. Hade jag vetat det hade jag aldrig gift om mig.

Cho Men du gjorde det.

Pinkerton Ja.

Cho Och du skrev aldrig till mig.

Pinkerton Utom när jag visste att jag kunde komma tillbaka.

Cho Men du kom tillbaka med en annan hustru.

Pinkerton Jag har inget barn med henne, och hon har skrotat mig.

Suzuki Berätta mera, herr löjtnant. Vad har hänt?

Pinkerton När min hustru fick veta att jag hade ett japanskt barn med en geisha som förblivit mig trogen vägrade hon ha något mera med mig att göra. Hon har skrotat mig och reser hem till Boston.

Cho Och tänker du inte resa med henne och böna hos henne som du nu bönar hos mig?

Pinkerton Nej. Du var min första fru, och du äger min son.

Cho Ja, jag äger min son, och han är inte din, för i det ögonblick du gifte om dig försköt du din sons moder och därmed även din son.

Pinkerton (förskräckt) Vad menar du?

Cho Suzuki, förklara.

Suzuki Ni har ingen rätt till Cho-Cho-San mera i och med att ni övergivit henne för en annan kvinna, hur hon än må ställa sig till saken. Att er nya hustru skrotar er, som ni säger, hedrar henne, och hon har vår fulla respekt. Men genom att glömma Cho-Cho-San och gifta om er tycks ni ha förlorat båda era hustrur.

Pinkerton Det kan inte vara sant! Så kan ni inte göra!

Suzuki Detta är Japan, inte Amerika. Ni kan kanske göra så i Amerika men inte här, då vi här lever för vår heder och inte kan leva utan den. Men ni, herr löjtnant, har ingen heder. Därför har ni ingenting här att göra. Var god och lämna Cho-Cho-Sans hus.

Pinkerton Men min son! Jag köpte huset! Ni står under Amerikas beskydd!

Cho I och med ert svek kan jag återgå till min fader och min familj. Endast ert band skiljde mig från de mina, men ni har själv upplöst det. Suzuki ber er med all rätt lämna mitt hus.

Pinkerton (inser att han ingenting har att komma med) Jag förstår. Allt jag kan göra är att be om ursäkt.

Suzuki Ni lyckades inte förstöra Cho-Cho-Sans liv helt och hållet men nästan. Liksom vi aldrig accepterar ohysade muslimer i vårt land borde vi aldrig heller ha tagit emot några amerikaner.

Pinkerton (reser sig långsamt, bugar sig, försöker göra ett artigt slutintryck, och går utan ett ord vidare.)

Cho (efter en stund) Har han gått?

Suzuki Ja. Han har gått och kommer inte tillbaka.

Cho Nu kan vi börja leva, Suzuki. Vi behöver inte vänta på honom mera, och jag har min son att leva för.

Suzuki Ja, Cho-Cho-San.

Cho Svärdet räddade mig och återgav mig livet och hedern.

(omfattar svärdet som en trygghet när ridån går ned.)

Slut.

Darjeeling 14.11.2016